

DİJİTALLEŞME İLE YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DEĞİŞEN ÖĞRENİCİ PROFİLİ VE ÖĞRENME ALIŞKANLIKLARI¹

Araştırma Makalesi

Gülşah BABACAN* / Özlem BAYRAK CÖMERT**

Geliş Tarihi: 08.12.2022 | Kabul Tarihi: 10.04.2023 | Yayın Tarihi: 26.06.2023

Özet: Hızla gelişen teknoloji, bilimsel çalışmalar ve değişen yaşam koşulları “dijital” kavramını hayatımıza sokmuştur. Hayatımızın hemen hemen her alanında karşımıza çıkan ve etkisini gösteren dijital, insan yaşamının temel alanlarından biri olan dil öğretiminde de etkisini göstermektedir. Tarih boyunca gerek ana dili gerek yabancı/ikinci dil öğretimi üzerinde çalışılan alanlar olmuştur. Dijitalleşme; sürekli gelişen ve ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenen dil öğretimi için de yadsınamaz bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Dil öğretimine bakıldığında öğrenci, öğretici, kaynak, materyal vb. unsurlardan oluştuğu görülmektedir. Bu unsurlardan birinde yaşanan herhangi bir değişim ya da dönüşüm diğer unsurları da etkilemektedir. Dijital çağına doğan çocuklar bugün büyümüş ve dil öğretim sürecinin bir parçası hâline gelmişlerdir. Dil öğretiminden istenilen verimin alınabilmesi için öğrenci profilinin iyi bilinmesi ve dil öğretim sürecinin bu şekilde planlanması gerekmektedir. Yabancılara Türkçe öğretiminde de bu durum önemsenerek değişen öğrenci profilleri dikkate alınmalı ve onların yeni öğrenme alışkanlıkları doğrultusunda öğrenme ortamları oluşturulmalıdır. Karma araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmanın nitel boyutunda alanyazın taraması yoluyla dijital, dijitalleşme, öğrenci profilini iyi tanıyabilmek adına da dijital yerli, dijital göçmen ve dijital melez kavramları hakkında bilgi verilmektedir. Nicel boyutunda ise yarı yapılandırılmış görüşme formu ile öğrencilerin öğrenme alışkanlıkları hakkında toplanılan bilgiler paylaşılmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada dijitalleşme ile yabancılara Türkçe öğretiminde değişen öğrenci profili ve öğrenme alışkanlıkları hakkında bilgi verilerek bu konuda farkındalık oluşturulması amaçlanmaktadır. Çalışmanın sonucunda öğrenci grubunun dijital yerlilerden oluşmasından kaynaklı olarak yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde dijital materyallere daha fazla yer verilmesini ve bu materyallerin bütün beceriler için kullanılmasını istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe öğretimi, dijital, yabancılara Türkçe öğretiminde dijitalleşme.

THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON CHANGING LEARNER PROFILES AND LEARNING HABITS IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS

Research Article

Received: 08.12.2022 | Accepted: 10.04.2023 | Published: 26.06.2023

Abstract: The rapid advancement of technology, scientific research, and changing living conditions have introduced the term "digital" into various aspects of our lives. Language teaching, a crucial aspect of human existence, has also been influenced by the digital revolution. Over time, extensive research has been conducted on teaching both native and foreign languages, and digitalization has become an undeniable aspect of language education, constantly evolving to meet new demands. The

¹ Bu çalışma, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde hazırlanan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisinin Geliştirilmesinde Dijital Materyallerin Kullanımına Yönelik Bir Değerlendirme” adlı tezden hareketle üretilmiştir.

* Öğr. Gör.; Uşak Üniversitesi, Türk Dili Bölüm Başkanlığı; gulsah.yavuz@usak.edu.tr
 0000-0001-5442-2119

** Dr. Öğr. Üyesi; Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, obayrak@gazi.edu.tr
 0000-0003-3825-595X

components of language teaching, including learners, teachers, resources, and materials, are interconnected, and any shift in one element affects the others. Children who have grown up in the digital age now form an integral part of the language-teaching process. To ensure effective language instruction, it is essential to have a comprehensive understanding of learners' profiles and tailor teaching approaches accordingly. When teaching Turkish to foreigners, it is crucial to consider the dynamics of learner profiles and design learning environments that align with their emerging learning habits. This study employs a mixed research methodology. The qualitative aspect involves a literature review on the concepts of digital native, digital immigrant, and digital hybrid, aiming to understand the implications of digitalization on learner profiles. In the quantitative aspect, information regarding learners' learning practices is gathered through a semi-structured survey. Consequently, the aim of this study is to raise awareness by providing insights into the evolving learning profiles and habits of teaching Turkish to foreigners as influenced by digitalization. The findings reveal that digital native learners expect digital materials to play a more significant role in teaching all language skills when learning Turkish as a foreign language.

Keywords: Teaching Turkish to foreigners, digital, digitalization in teaching Turkish to foreigners.

Giriş

Dil öğretimi/öğrenimi değişen yaşam koşulları, eğitim, sağlık, iş imkânı, seyahat gibi sebeplerden ötürü günümüzde neredeyse ihtiyaçtan çok zorunluluk hâline gelmiştir. Dil öğretiminin/öğreniminin bu kadar önemli bir hâl almasıyla birlikte üzerine yapılan çalışmalarda da nicelik ve nitelik olarak artış gözlemlenmektedir. Bu çalışmaların amacı, dil öğretiminde/öğreniminde hedeflenen amaçlara büyük ölçüde ulaşılmasına yöneliktir. Dil öğretimi/öğrenimi; öğretici, öğrenici, kaynak, materyal vd. unsurları bünyesinde barındıran çok boyutlu bir sistemdir. Bu sistemi oluşturan unsurlar teknolojik, toplumsal, kültürel vb. faktörlerden etkilenerek zaman içerisinde değişiklik göstermekte ve dil öğretimi/öğrenimi sürecinin de bu değişikliklerden hareketle yeniden düzenlenmesi/oluşturulması gerekebilmektedir.

Bu değişikliklerden biri de hızla gelişen teknoloji, bilimsel çalışmalar ve değişen yaşam koşullarının hayatımıza soktuğu “dijital” ve dijitalin hayatımızdaki yansıması olan “dijitalleşme” kavramıdır. Günümüz dijital çağ olarak adlandırılmaktadır. Bilgi teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişimin sonucu olan dijitalleşme, üzerinde durulması gereken önemli bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilgisayarın ve internetin daha ekonomik bir şekilde ulaşılabilir olması dijitalleşmenin hızını arttırmıştır. Dijitalleşme hayatımızın her alanında etkisini gösterse de bazı alanlarda daha yaygın ve etkindir. Bu etkilerin en büyük olduğu alanlardan biri hiç şüphesiz ki eğitimidir. Taşkiran'ın (2016, s. 97) da belirttiği gibi günlük yaşantıdaki dijitalleşmenin doğal bir sonucu olarak eğitimde de dijital dönüşüm beklentisi kaçınılmazdır. Bu dönüşüm, bugünden daha çok geleceği etkileyerek insanların kaderini değiştirecek çok önemli bir unsurdur. Eğitimde dijitalleşme; dijitalleşme alanında yaşamla en çok etkileşim içerisinde olan ve etkilerinin en çok hissedildiği alanlardan biridir.

Endüstri çağından bütünüyle dijital çağa geçişin gerçekleşmekte olduğu bu değişim/dönüşüm sürecinde eğitim-öğretim kurumlarının bu değişime yaklaşımı nasıl olmalı ve gerekli uyum nasıl sağlanmalıdır sorusu giderek önem kazanmaktadır. Eğitimin bir basamağını oluşturan dil öğretimi/öğrenimi de bu değişim ve dönüşümden

payını almıştır. Dil öğretiminde/öğreniminde öğretici ve öğrenci profilleri değişmekte, dil öğretim/öğrenim araçları ve kullanılan materyaller dijitalleşmektedir. Dil öğretim/öğrenim sürecinde bu değişim/dönüşüm dikkate alınmalı ve süreç bu doğrultuda planlanmalıdır.

Dijitalleşmenin getirdiği değişim/dönüşüm temelde insanı birçok yönden etkilemiştir. Her anlamda hızlı bir gelişme içerisinde olan yabancılara Türkçe öğretimi alanında da dijital değişim/dönüşüm elbette kaçınılmazdır. Durum böyle olunca sürecin bir parçası olan öğrencilerin de arka plan özellikleri, beklentileri, öğrenme yöntemleri değişmiştir. Dil öğretiminden istenilen verimin alınabilmesi için öğrenciye görelilik ilkesinden hareketle öğrencilerin özelliklerinin bilinerek onların süreçte aktif kalmalarını sağlayabilecek yollar izlenmelidir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde amaç dört temel dil becerisinden hareketle iletişimsel yetinin geliştirilmesidir. Bu bağlamda öğrencinin temele alınarak düzeyi, beklenti ve ilgisi, dil öğrenme amacının tespit edilmesi ve sürecin bu doğrultuda yürütülmesi oldukça önemlidir. Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilerin özelliklerini bilmek öğreticilerin öğrencilere ulaşmalarını kolaylaştırarak kullanacakları materyal seçimine kadar onlara yardımcı olacaktır. Bu bağlamda yabancılara Türkçe öğretiminde istenilen düzeyde verim alınabilmesi adına öğrencilerin değişen özellikleri ve öğrenme alışkanlıkları ele alınmalıdır.

1. Kuramsal Çerçeve

1.1. Dinleme Becerisi

İnsanın dil ile ilk etkileşimi anne karnında işitilen seslerle başlamaktadır. İşitme dil edinim sürecinin ilk basamağını oluşturmaktadır ve ilerleyen süreçte işitilen seslerin anlamlandırılmasıyla dinleme becerisi gelişmektedir. Johnson'a (1951, s. 58) göre dinleme "Sözlü iletişim sürecinde etkili anlama ve cevap verme yeteneğidir." (akt. Aytan, 2011, s. 24). Yine dinleme becerisi, "İşitmeyi, anlamayı, anlaşılan bilgileri önceki bilgilerle bütünleştirmeyi ve gerekirse cevap vermeyi içeren aktif bir süreç." (Wolf, Marsnik, Tacey ve Nichols, 1983'ten akt. Aytan, 2011, s. 24) olarak tanımlanmaktadır. Dinleme, tanımlardan da anlaşılacağı üzere zihinsel bir anlamlandırma süreci gerektirmektedir.

Gerek ana dili ediniminde gerek yabancı dil öğretiminde öğrencinin hedef dil ile ilk etkileşime girdiği beceri olan dinleme becerisinin; Gilbert (1988, s. 123-124), kendiliğinden gelişen bir beceri olarak algılandığını ve bu becerinin eğitime gerek olmadığı düşüncesinin yaygınlaştığını dile getirmektedir. Ayrıca öğreticilerin, dinleme eğitimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ve bu becerinin geliştirilmesi için yeterli zaman ve kaynağın olmadığı üzerinde durmaktadır. Vandergrift ve Goh (2012) ise dinlemenin, yabancı dil öğrenenler için üzerinde durulması ve önem verilmesi gereken bir beceri olduğunu belirtmektedir. Dilsel süreci başlatan ve gündelik hayatta en sık kullanılan dinleme becerisinin de diğer beceriler gibi geliştirilebilir bir beceri olduğuna dikkat edilerek bu becerinin geliştirilmesi üzerinde durulmalıdır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde de öğrenciler Türkçe ile ilk olarak dinleme becerisi aracılığıyla tanışmaktadır. Öğrencinin çevresini algılaması, tanınması dinleme becerisi ile başlamakta ve diğer becerilerin de gelişmesiyle devam etmektedir. “Yabancılara Türkçe öğretiminde amaç dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesidir. Dört temel dil becerisinden olan dinleme becerisi öğrencinin hedef dil ile etkileşime girdiği ilk beceridir. Hedef dilin dünyasına dinleme ile giren dil öğrencisi, kademeli bir biçimde dili tanımaya ve zihin dünyasında anlamlandırmaya fırsat bulmaktadır. Bu sayede dil ile ilgili bilgileri oturmaya ve dilin kullanım biçimini çözümlenmeye başlamaktadır. Bundan dolayı dinleme becerisi Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de çok önemli olup diğer becerilerin gelişiminde rol üstlenmektedir.” (Boylu, 2021). Diğer becerilerin temelini oluşturan ve onların gelişimine katkı sağlayan dinleme becerisinin çağın gereklilikleri dikkate alınarak güncel gelişmeler doğrultusunda geliştirilmesi gerekmektedir.

1.2. Dijital

Günümüzde sağlıktan ekonomiye, ticaretten eğitime kadar birçok alanda karşımıza dijital kelimesi çıkmaktadır. Peki “dijital” nedir? Dijital kelimesinin kökeni İngilizce ve Fransızcaya dayanmaktadır ve TDK tarafından “Verileri bir ekran üzerinde elektronik olarak gösteren” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2023). Bakıldığında “dijital” in kapsamının oldukça geniş olduğu görülmektedir. Kapsamı bu kadar geniş olan dijital sözcüğünü Işık (2009), günümüzdeki en sık kullanım şekli olarak bilgisayar ve elektronik ortamlarda gerçek dünyaya ait bilgilerin ikili sayı formuna dönüştürülerek dijital ses ve dijital fotoğrafçılığa dönüştürülmesi olarak tanımlamaktadır. Gündelik hayatta bu kadar sık kullanılan dijital kavramının özünde somut bilgilerin elektronik ortama aktarılarak bir ekran üzerinde gösterilmesi olduğunu söylemek mümkündür.

1.3. Dijitalleşme

Özellikle dünyada 1990’larda başlayan küreselleşme ile birlikte toplumun yapısında, insanların yaşam biçimlerinde, üretim ve tüketim alışkanlıklarında birtakım değişiklikler meydana gelmiştir. “İlk olarak, 18. yüzyıldaki Fransız Devrimi ile toplumsal yapıda atılan değişim temelleri, zaman içerisinde endüstri alanlarındaki üretim, tüketim ve ekonomik yapıları da farklılaştırmıştır. 1949 yılında ilk bilgisayar olan ENIAC’ın üretilmesiyle birlikte dünyada dijital devrimin başladığı bilinmektedir.” (İşman, 2001, s. 4). İnsan hayatında yeni bir dönem başlatan bu bilgisayarla birlikte artık hiçbir şey eskisi gibi olmamıştır. Günden güne bilgisayar üzerine yapılan çalışmalar nitelik ve nicelik olarak artış göstermiştir. Karabulut (2015, s. 11-24), bilgisayarların aslında bir başlangıç olduğunu belirtmektedir. Devam eden süreçte teknolojiye gelişmelerle bilgisayarların küçüldüğünü ve ucuzladığını, bu doğrultuda da herkesin kişisel bilgisayarının olma imkânlarının arttığını söylemektedir. Bu durumdan tüm iletişim alanları ve kullanıcıları etkilenmiş ve yeni iletişim kültürü oluşmuştur. Devam eden süreçte, gerçek dünya bilgilerinin dijital ortama aktarıldığı sistemlerin kurulmasından sonra internetin yaygınlaşmaya başlamasıyla da dijitalleşme

süreci başlamıştır. Teknolojik gelişmelerin oluşturduğu bu yeni ortam internetle de desteklenmeye başlayınca artık dijitalleşmenin hayatımıza girmeye başladığını söylemek mümkündür. Çangal (2020, s. 53); formel eğitimde önemli bir gelişme olarak kabul edilen internetin, zamanla geliştirilen platform ve uygulamalarla enformel eğitim süreçlerine de katkı sağlayarak farklı alanlarda kendini geliştirmek isteyenler için kullanılır hâle gelmiştir. Eğitim de internetin imkânlarından fazlasıyla yararlanan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Teknolojideki hızlı gelişme ve internet kullanımının yaygınlaşmasıyla beraber dijitalleşme, büyük bir ivme kazanmıştır. Elektronik hayatın en parlak döneminin 21. yüzyıl olduğunu söylemek mümkündür. Bu parlak dönemin en önemli unsurlarından biri olan dijitalleşme bilgi teknolojilerindeki hızlı ve çok yönlü gelişme sürecinin bir sonucudur. Bu da 21. yüzyılın “Dijital Çağ” olarak adlandırılmasına sebep olmuştur (Parlak, 2017). Bu yeni çağın en önemli iki unsurunun bilgi ve teknoloji olduğunu söylemek mümkündür. Kaplan ve Ertürk (2012), dijitalleşme ile bilginin hem hızlı üretilmesini, yayılmasını ve tüketimini sağlamış hem de teknolojiyi maddi açıdan uygun hale getirerek kullanım alanını genişlettiğine vurgu yapmaktadırlar. “Dijitalleşme getirdiği bu değişikliklerin yanı sıra toplumu oluşturan bireylerin de özelliklerini, beklentilerini, kullandıkları araçları, yaşamsal faaliyetlerini değiştirmiştir. Yeni nesil bireyler, yeni nesil bilgisayarlar ve yeni nesil internet dijitalleşme sürecinin üçlü temel ayağını oluşturmaktadır” (Parlak, 2017, s. 1745). Bu üçlünün özelliklerini bilmek dijitalleşme sürecinin sağlıklı yürütülmesi açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda Prensky’nin (2001) dijital göçmenler, dijital yerliler ve dijital melezler şeklinde yapmış olduğu sınıflamadan hareketle bilgi verilecektir.

1.4. Dijital Göçmenler

Dijital göçmenler; özellikle 1980 yılı öncesinde dünyaya gelen nesil olarak tanımlanmaktadır. Dijital göçmenler; dijital dünyanın içerisinde doğmayan, sonradan uyum sağlamaya çalışan bir nesildir. Dijital göçmenler yeni teknolojik sürece uyum sağlamakta zorlanmaktadır. Konuyla ilgili olarak Bilgiç vd. (2011), “Dijital göçmenler bu teknolojilerin kullanıldığı ortamlara uyum sağlamaya çalışan ve kendisini teknolojinin gelişimi ile yeni bir süreç içerisinde bulan bir kuşaktan oluşmaktadır.” şeklinde açıklamaktadır. Bu kuşağın en önemli çabasının uyum sağlamak olduğu söylenebilir.

Dijital göçmenler teknoloji kullanımında çok boyutlu değildir. Teknolojiyi tek amaç için kullandıklarını söylemek yanlış olmaz. Ancak teknolojinin hayatımızın her alanını sarmasıyla beraber bilgi amaçlı kullanımla beraber eğlence, iletişim kurma gibi amaçlarla da kullanılmaktadır. Prensky (2001a), dijital göçmenleri dijital yerlilerle kıyasladığında dijital göçmenlerin bu araçlardan yararlanma amaçlarının bilgiye ulaşmak olduğunu söylemektedir. Ayrıca dijital göçmenlerin öne çıkan özelliklerinden biri dijital medya araçlarını kullanamamaları gelmektedir.

Dijital göçmenler arasından içerisinde yer aldıkları dijital çevreye uyum sağlayabilenler de çıkabilmektedir ancak bu bireyleri “aksan”ları ele vermektedir. Aksan, farklı bir dili konuşurken hedef dildeki telaffuzunun kendi ana diline benzemesidir. Dijital göçmenlerin aksanlarından kasıt; onların dijital uyumu yakalamaya çalışırken bunu tam anlamıyla başaramamaları, bazı noktalarda dijital yerliler gibi olamamaları ve bunu da dijital hayatın içerisindeki tercihleriyle yansıtmalarıdır. Yine Prensky, dijital göçmenlerin bilgi edinmek için öncelikle basılı materyalleri tercih ettiklerini vurgulamaktadır. Bu grubu oluşturan bireyler kılavuz veya rehber eşliğinde herhangi bir teknolojik ürünü ya da programı kullanmaya yakındırlar (Prensky, 2001a). Dijital hayatlarının ilerleyen döneminde tanışan dijital göçmenlerin bu konuda daha çekimser ve tedbirli olduklarını söylemek mümkündür. Alışageldikleri bir düzen olan dijital göçmenlerin alışkanlıklarından vazgeçip yeni bir düzene alışma eğiliminde oldukları söylenebilir.

1.5. Dijital Yerliler

“İlk kez Prensky’nin dile getirdiği ‘Dijital yerli’ kavramıyla birlikte; interneti, sanal oyunları, akıllı telefonları vb. dijital bir dile çevirerek iletişim kuran yeni nesil için ‘Net Generation’ (internet nesli), ‘i jenerasyonu’ gibi isimlendirmeler yapılmaktadır” (Zur ve Zur, 2012, s. 1). Pedro’ya göre “Millennials” (binyılın öğrencileri), Digital Natives (dijital yerliler), The Gamer Generation (oyun nesli), “Next Generation”, “Ngeneration” (yeni nesil), “Cyber Kids” (siber çocuklar), “Homo Zappiens” (zaplayan insan), “Grasshopper Mind” (çekirge zihin)” gibi kavramlar da kullanılmaktadır (Pedro, 2006, s. 1’den akt. Bozdağ Tulum, 2021). Çeşitli şekillerde nitelendirilen dijital yerliler için birçok tanım yapılmıştır. Bilgiç vd. (2011, s. 2); dijital yerlilerin günümüz teknolojileri ile hayata başlayan, hayatının merkezinde çevrim içi ortamlar ve yeni teknolojiler yer alan, tüm günlük işlerini teknoloji ile yürüten 21. yy çocuklarından ve gençlerinden oluştuğunu belirtmektedirler. Prensky’e göre dijital yerliler, dijital göçmelerden farklı düşünmekte ve bilgiyi farklı biçimde işleyen “hipermetin zihinler”e sahiptir. Bilişsel yapıları sıralı değil paraleldir.

Dijital yerlilerin dünyayı algılama şekilleri önceki kuşaklardan farklılık göstermektedir. Bu kuşağın dünyası hız üzerine kuruludur. Bu kuşak; birden çok işi aynı anda yapılabildiği, sorularına anında cevap alabildiği, çevrelerindeki insanlara her an erişebildiği, sınır ve zaman kavramı olmayan, yüz yüze kurulan insan ilişkilerine daha az ihtiyaç duyan, bilgiye ücretsiz erişilebilen bir dünya anlayışına sahiptirler.

Dijital yerlilerin teknoloji kullanım amaçları şu şekilde listelenebilir (Bilgiç vd.; 2011, s. 4):

- Kişisel ilgi veya eğlence
- Sosyal iletişim
- Günlük kullanım (Bilgi depolama veya bilgiye erişim, tren biletlerine bakma gibi...),

- Profesyonel çalışma
- Üniversite/ders çalışması

1.6. Dijital Melezler

Prensky'nin (2009) de belirttiği gibi dijital yerliler ve dijital göçmenlerin taşıdıkları özellikler bakımından aralarında büyük farklar olduğu görülmektedir. Bu farkın ana sebepleri, bu iki grup arasındaki yaş farkı ve yaşadıkları dönemlerdeki ortamların değişkenlik göstermesidir. Ancak bu farklar kesin olarak birbirinden ayıramadığı için bu iki grup arasında bir geçiş döneminin olabileceğini belirtmek adına dijital melezlerden bahsedilmektedir. Karabulut'a (2015:20) göre dijital göçmenler, hayatın değişen yüzüne ayak uyduramamış ya da direnç göstermiş ve bu sebeple uçurumun karşı tarafında kalmışlardır. Dijital yerliler ise doğrudan teknolojik ortamın içinde bulunmaktadır. Bu sebeple teknolojik araçlara uyumları en üst seviyede değerlendirilmektedir. Bu iki grubun arasında kalan ve bu iki grubun belirgin özelliklerini barındıran grubun dijital melezler olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 1

Dijital Göçmenler, Dijital Melezler, Dijital Yerliler

Dijital Göçmenler	Değişime uzak kalanlar, anla(ya)mayanlar, anlamak istemeyenler, teknolojiyi kullan(a) mayanlar, değişime direnenler.
Dijital Melezler	Kendilerini yeni duruma hazırlamaya çalışanlar, değişime hazır olanlar, değişenler, değişirken eski alışkanlıklarını da bırak(a)mayanlar.
Dijital Yerliler	Zaten hazır olanlar, ortam hazır doğanlar, doğdukları teknolojik ortamı son derece doğal bulanlar, teknolojinin olmamasını düşünemeyenler, doğal olarak yerli miyim / melez miyim / göçmen miyim diye sorgulamayanlar.

(Kaynak: Prensky 2009'dan akt. Tonta, 2009, s.7)

Tablo 1'de görüldüğü üzere dijital göçmenler, dijital melezler ve dijital yerliler birbirinden farklı özellikler sergilemektedir. Dijital göçmenler; dijitalin uzağında kalan, dijital gelişmelere uyum sağlamakta direnen grupken dijital yerlilerin dijital çağın içine doğan ve dijitalleşmeyi sorgulamayarak bu durumu olağan kabul eden gruptur. Dijital melezlerin ise iki grup arasında kalan ve bu iki grubun birbirinden farklı özelliklerine sahip bir ara grup olduğu görülmektedir.

1.7. Dijitalleşmeyle Yabancılara Türkçe Öğretiminde Değişen Öğrenci Profili

Hayatımızın her alanında olduğu gibi dijitalleşme yabancılara Türkçe öğretimi alanında da etkilerini göstermiştir. Yabancılara Türkçe öğretiminde amaç dört temel dil becerisinin geliştirilmesidir. Dört temel dil becerisini Durmuş (2013, s. 138), üretken (konuşma ve yazma) ve algılayıcı (dinleme ve okuma) şeklinde iki gruba ayırarak yabancı dil öğretiminde temel beceriler olan dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesindeki amacın öğrencinin iletişim sürecinde doğru ve anlaşılır

bir şekilde kendini ifade edebilmesi ve karşısındakinin sözlerini ya da yazılı olan ifadeyi doğru şekilde anlayabilmesini sağlamak olduğunu belirtmektedir. Bu etkiler dikkate alınarak sürecin düzenlenmesi/oluşturulması alandan alınan verimi arttıracak ve çağın gerekliliklerine uygun hâle gelmesini sağlayacaktır.

Bu çalışmaya örneklem olarak da seçilen Uşak Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Türkçe Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezinde Türkçe öğrenen öğrencilerin yaşları ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

Uşak Üniversitesinde deney grubu B1 düzeyinde öğrenim gören 30 öğrenciden 25 öğrenci 17-25 (%83,3) 5 öğrenci 26-30 (%16,7) yaş aralığındadır. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde B1 düzeyinde öğrenim gören 30 öğrenciden 29 öğrenci 17-25 (%96,7) 1 öğrenci 26-30 (%3,3) yaş aralığındadır.

Öğrencilerin yaş aralıklarına bakıldığı zaman dijital yerlilerin kapsamında olduklarını söylemek mümkündür.

Teknolojinin gelişmesiyle beraber hayatımızın her alanında karşı konulamaz bir değişim/dönüşüm gerçekleşmiştir. Bunun temelini ele aldığımızda toplumu oluşturan bireysel özelliklerde önemli değişimlerin olduğunu söylemek mümkündür. Prensky'nin bireyleri dijital bakış açısıyla sınıflandırmasına yönelik verilen bilgilerden hareketle öğrencilerin kâğıt kalem, basılı kitap gibi materyalleri kullanmak yerine teknolojiye olan yakınlıkları, teknolojik yetenekleri ve yetkinliklerinin göz önünde bulundurulduğu bir dil öğretimini tercih etmek istemeleri yanlış olmaz. Günümüz öğrencileri teknolojinin içine doğmuş dijital yerlilerdir. Bu öğrenciler için sınırlandırılmış belirli bir mekân ve zaman kavramı yoktur. Kendilerinden önce gelen dijital göçmenlerden farklı olarak her zaman her koşulda öğrenme fikrine açıktırlar. Özellikle teknolojiyi de bu bağlamda kullanmaktadırlar. Bir işlemi gerçekleştirmek ya da öğrenme ortamı için geleneksel yöntemlerden farklı olarak teknolojiyi işin içine katmaktadır. Bilginin kolay ulaşılabilir olması dijital yerliler için oldukça önemlidir.

2. Yöntem

2.1.Amaç

Bu çalışmayla hızla gelişen teknolojik imkânlarla birlikte hayatımıza giren ve hayatımızın ayrılmaz bir parçası olan dijitalleşme ve dijitalleşme ile değişen bireysel özellikler üzerinde durulması ve bu bağlamda yabancılara Türkçe öğretiminde değişen öğrenci profili ve öğrenme alışkanlıklarına dikkat çekerek sürecin bu doğrultuda yürütülmesine yönelik farkındalık oluşturmak amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Uşak Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Türkçe Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezinde B1 düzeyinde Türkçe öğrenen toplam 60 öğrencinin yaş özellikleri ve Türkçeyi hangi yolla öğrenmeyi istedikleri tespit edilerek yabancılara Türkçe öğretim

sürecinde bu değişim/dönüşümden hareketle Türkçe öğretim sürecinin düzenlenmesi ve verimin artırılması amaçlanmaktadır.

2.2. Yöntem

Karma araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmanın nitel boyutunda alanyazın taraması yoluyla dijital, dijitalleşme, öğrenci profilini iyi tanıyabilmek adına da dijital yerli, dijital göçmen ve dijital melez kavramları hakkında bilgi verilmektedir. Nicel boyutunda ise görüşme formu ile öğrencilerin yaş ve öğrenme alışkanlıklarına yönelik öğrenme yöntemleri hakkında toplanılan bilgiler paylaşılmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öğrencilerin yabancılara Türkçe öğretiminde dinleme becerisinin geliştirilmesinde dijital materyal kullanımına yönelik görüşlerini almak amacıyla araştırmacı tarafından “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisinin Geliştirilmesinde Dijital Materyallerin Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşme Formu” geliştirilmiştir. Öğrenci görüşme formu hazırlanırken öncelikle açık uçlu soruların yer aldığı otuz soruluk soru havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan soru havuzu Türkçe eğitimi anabilim dalında 2 öğretim üyesi, Türkçe öğretim merkezinde yabancılara Türkçe öğretimi alanında 10 öğretim görevlisi, 1 dil uzmanı ve 2 ölçme değerlendirme uzmanı tarafından geçerlilik ve güvenilirlik açısından incelenmiştir. Uzman görüşlerinin alınmasında Lawshe tekniğinden yararlanılmıştır. Lawshe tekniğinde yer alan uzman görüşlerine ait değerlendirmelerde dereceli puanlama anahtarından yararlanılmıştır. Dereceli puanlama anahtarı “Uygun”, “Uygun Ancak Düzeltilmeli” ve “Çıkartılmalı” şeklinde derecelendirilmiştir. “Uygun” 3, “Uygun Ancak Düzeltilmeli” 2 ve “Çıkartılmalı” 1 olacak şekilde puanlanmıştır. Uzmanlardan görüşme formu soru havuzunda bulunan soruları Lawshe derecelendirme doğrultusunda incelemeleri istenmiştir. Ayrıca “Uygun Ancak Düzeltilmeli” seçeneği işaretlenmiş ise uzmanlardan “Cevabınız düzeltilmeli ise ne şekilde olması gerektiği ile ilgili öneriniz nedir?” ve “Çıkartılmalı” seçeneği işaretlenmiş ise “Cevabınız çıkartılmalı ise neden?” şeklinde her bir madde için görüşlerini yazmaları istenmiştir. Belirtilen uzman görüşleri sonucunda uzmanların en fazla çıkartılması gerektiğini düşündükleri sorular havuzdan çıkarılmıştır. Düzeltmesi gerekenler belirtilen görüşlerden hareketle düzeltilmiştir. Gerekli düzeltmelerden sonra havuzdaki sorulardan 21 tanesinin öğrenci görüşme formunda kullanılması uygun görülmüştür. Görüşme formunun uygulanması, Gazi Üniversitesi Etik Kurulu’nun 1.11.2021 tarihli raporunda belirtildiği üzere oy birliği ile kabul edilmiştir. Sorulardan 6 tanesi kişisel bilgilere yöneliktir, 15 tanesi de “evet, kısmen, hayır” şeklinde uygun açıklamaların yapılacağı açık uçlu sorulardır. Bu çalışmada bu sorulardan; “Derslerde kitap dışında farklı dijital uygulamaların kullanılması gerekli midir?”, “Türkçe öğrenirken yararlanabileceğiniz dijital uygulamalar biliyor musunuz?”, “Diğer beceriler için de dijital materyal kullanılmalı mıdır?” ve “Dijital materyal kullanmanın olumlu yönlerinin olduğunu düşünüyor

musunuz?” sorusu dâhil olmak üzere toplam dört sorudan elde edilen bulgulardan yararlanılmıştır.

2.4. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Türkiye’de Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Uşak Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Türkçe Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezinde B1 düzeyinde Türkçe öğrenen toplam 60 öğrenci oluşturmaktadır.

3. Bulgular

Bu bölümde, çalışmaya konu olan Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yaş özelliklerine, kullanılan dinleme materyallerine ve bu öğrencilerin Türkçe öğrenme sürecindeki tercihlerine yer verilmiştir.

3.1. Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Yaşlarına Yönelik Bulgular

Bu bölümde, çalışmaya katılan öğrencilerin yaşlarına ait bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 2

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaş Bilgileri

17-25 yaş arası	54 öğrenci
26-30 yaş arası	6 öğrenci

Çalışmaya katılan 60 öğrenciden 54 (%90) öğrenci 17-25 yaş aralığındadır. 6 (%10) öğrenci 26-30 yaş aralığındadır. Öğrencilerin yaşları itibariyle dijital yerli kuşağında yer aldıkları görülmektedir.

3.2. Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesinde Kullanılan Dijital Materyallerin Özellikleri Hakkında Bilgiler

Araştırma kapsamında B1 düzeyinde Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmek amacıyla Yunus Emre Enstitüsü *Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti* B1 düzeyindeki dinleme metinlerinden hareketle LearningApps.org’da dijital materyaller tasarlanmıştır. Bu materyaller öğrencilerle karekod aracılığıyla paylaşılarak öğrencilerin etkinlikleri kendi telefonlarından yapmaları sağlanmıştır.

3.3. Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Türkçe Öğrenirken Kullanılan Dijital Materyaller Hakkındaki Düşüncelerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde, Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken kullanılan materyaller hakkındaki görüşlerine yönelik bulgular yer almaktadır.

Öğrencilere derslerde dijital materyal kullanmanın gerekli olup olmadığı, Türkçe öğrenme amacıyla dijital uygulama bilip bilmedikleri, dinleme becerisinin yanı sıra diğer dil becerileri için de dijital materyal kullanımının gerekli olup olmadığı ve dijital

materyal kullanımında zorlanıp zorlanmadıkları sorulmuştur. Sorulan sorulara verilen cevaplar aşağıdaki gibidir:

Tablo 3

Araştırmaya Katılan Öğrencilere Yöneltilen Sorular

	EVET	KISMEN	HAYIR
Derslerde kitap dışında farklı dijital uygulamaların kullanılması gerekli midir?	49	6	5
Türkçe öğrenirken yararlanabileceğiniz dijital uygulamalar biliyor musunuz?	17	13	30
Diğer beceriler için de dijital materyal kullanılmalı mıdır?	39	14	7
Dijital materyal kullanmanın olumlu yönlerinin olduğunu düşünüyor musunuz?	50	7	3

Öğrencilere² yöneltilen sorular ve öğrencilerin verdikleri cevaplar tabloda yer almaktadır. Tabloya göre öğrencilere yöneltilen “Derslerde kitap dışında farklı dijital uygulamaların kullanılması gerekli midir?” sorusuna 49 öğrenci evet, 6 öğrenci kısmen ve 5 öğrenci ise hayır cevabını vermiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar değiştirilmeden aynen aktarılmıştır ve evet cevabını veren 49 öğrenciden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

(Ö7) Evet, gereklidir. Çünkü her şeyi telefonla yapmayı seviyorum. (Ö11) Evet, gereklidir. Çünkü, dijital etkinlikler daha fazla ilgimi çeker. (Ö27) Evet, gereklidir. Çünkü, ders dışında eve giderken otobüste, evde otururken Türkçe çalışırım. (Ö43) Evet, gereklidir. Çünkü Türkçe öğrenirken sıkılmam.

Kısmen cevabını veren 6 öğrenciden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

(Ö4) Kısmen gereklidir. Çünkü kitaplarla Türkçe öğreniyoruz. Bazen sıkılıyoruz. O zaman dijital uygulamalar kullanmak güzel oluyor. (Ö36) Kısmen gereklidir. Çünkü sadece dijital uygulamalarla Türkçe öğrenmemiz zor olur. Dikkatli olmayız.

Hayır cevabını veren 5 öğrenciden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

(Ö55) Hayır, gerekli değildir. Çünkü ders kitapları yeterlidir. (Ö42) Hayır, gerekli değildir. Çünkü ihtiyaç yok.

“Türkçe öğrenirken yararlanabileceğiniz dijital uygulamalar biliyor musunuz?” sorusuna 17 öğrenci evet, 13 öğrenci kısmen ve 30 öğrenci ise hayır cevabını vermiştir. Evet cevabını veren 17 öğrencinin görüşleri şu şekildedir:

(Ö23) Evet, biliyorum. Youtube Türkçe öğrenmemde bana yardımcı oluyor. (Ö17) Evet, biliyorum. Telefonumda Türkçe sözlük var.

Kısmen cevap veren 13 öğrenciden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

² Çalışmada yer alan öğrenciler (Ö) harfi ile kodlanmış ve öğrencilere sıra numarası verilmiştir. Buna göre “(Ö1) ifadesi “1” numaralı öğrenciyi ifade etmektedir.

(Ö26) Kısmen biliyorum. Youtube olursa biliyorum. (Ö34) Kısmen biliyorum. Türkçe öğreten sitelere giriyorum.

Hayır cevabını veren 30 öğrencinin görüşleri şu şekildedir:

(Ö39) Hayır bilmiyorum. Çünkü Türkçe öğrenirken kullanacağım uygulamalar hakkında kimse bir şey söylemedi. (Ö58) Hayır bilmiyorum. Çünkü sadece kitapla ders yapıyoruz.

“Diğer beceriler için de dijital materyal kullanılmalı mıdır?” sorusuna 39 öğrenci evet, 14 öğrenci kısmen ve 7 öğrenci ise hayır cevabını vermiştir. Evet cevabını veren 39 öğrenciden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

(Ö2) Evet, kullanılmalıdır. Çünkü derslere daha çok katılmak istiyorum. (Ö16) Evet kullanılmalıdır. Çünkü verdiğim cevapların doğru ya da yanlış olduğunu hemen öğreniyorum.

Kısmen cevabını veren 14 öğrenciden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

(Ö4) Kısmen gereklidir. Çünkü dijital materyali kullanmak bazen zor olur. Biz kitapla da etkinlikleri yaparız. (Ö44) Kısmen gereklidir. Çünkü dijital etkinlikleri yapmak bazen uzun sürer.

Hayır cevabını veren 7 öğrenciden bazılarının görüşleri ise şu şekildedir:

(Ö42) Hayır gerekli değildir. Çünkü ders kitabı yeterlidir. (Ö50) Hayır gerekli değildir. Çünkü dijital materyali yaparken zorlanabilirim.

“Dijital materyal kullanmanın olumlu yönlerinin olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna 50 öğrenci evet, 7 öğrenci kısmen ve 3 öğrenci ise hayır cevabını vermiştir. Evet cevabını veren 50 öğrenciden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

(Ö7) Evet, düşünüyorum. Çünkü her şeyi dijital olarak yapıyoruz. Bu ilgimizi daha çok çeker. Derslerde daha başarılı oluruz. Derslere daha çok istekli oluruz. (Ö56) Evet, düşünüyorum. Derslerde kitap dışında etkinlikler yapılması bizim için iyi olur. Çünkü derslere daha aktif katılırız.

Kısmen cevabını veren 7 öğrenciden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

(Ö39) Kısmen olduğunu düşünüyorum. Çünkü bu uygulamaların nasıl olduğunu bilmiyorum. Ama olumsuz olduklarını da düşünmüyorum. (Ö48) Kısmen, gereklidir. Çünkü sürekli dijital uygulama yapmak bazen zaman alır. İnternetimiz olmayabilir. Telefonumuz bozuk olabilir.

Hayır cevabını veren 3 öğrencinin görüşleri ise şu şekildedir:

(Ö42) Hayır, düşünmüyorum. Çünkü dersler kitapla yapılmalıdır. Ben dijital uygulamayı kullanırken zorlanırım. (Ö50) Hayır, düşünmüyorum. Çünkü dijital materyal kullanmak zor. Kitap kolay.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Bu çalışmada yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilerin dijitalleşme ile birlikte değişen özellikleri ele alınmıştır. Çalışmada Uşak Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Türkçe Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezinde B1 düzeyinde Türkçe öğrenen toplam 60 öğrencinin yaş bilgileri belirlenmiştir. Çalışmaya katılan 60 öğrenciden 54 (%90) öğrenci 17-25 yaş aralığındadır. 6 (%10) öğrenci 26-30 yaş aralığındadır. Öğrencilerin yaşları itibariyle dijital yerli kuşağında yer aldıkları görülmektedir. Dijital yerli kuşağında yer alan bu öğrencilerin Türkçe öğrenme süreçleri planlanırken öncelikle bu kuşağın özellikleri dikkate alınmalıdır. Ardıç ve Altun (2017), “Dijital Çağın Öğreneni” isimli çalışmalarında kuşakları pedagojik açıdan ele alarak özellikle dijital çağın öğreneni olarak adlandırılan Z kuşağı öğrenenin davranışlarına dair çeşitli genellemeler ortaya çıkarmıştır. Çalışmada teknolojinin içine doğan dijital yerliler için teknolojinin getirdiği bütün imkânları kullanmak olağan bir durum olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Zaman kavramının dolayısıyla hızın çok önemli olduğu bu kuşak için aynı anda birden çok işi yapmak onlar için çok normaldir. Ayrıca bu kuşak hayatı mekân ve zaman kavramlarından çok daha bağımsız düşünmektedir. Bu kuşağın en dikkat çeken özelliklerinden biri de bireyselliğin ve bağımsızlığın oldukça önemsenmesidir. Kısacası teknolojinin hayatının bir parçası olan bu kuşak için hız, bilgiye kolay erişim, bireysellik vazgeçilmezdir. Öğrencilerin dijital yerli olmalarının getirdiği özelliklerin yansımaları öğrencilere dijital materyal kullanımına yönelik sorulmuş sorulardan hareketle anlamak da mümkündür.

Öğrencilere yöneltilen “Derslerde kitap dışında farklı dijital uygulamaların kullanılması gerekli midir?” sorusuna 49 evet, 6 kısmen ve 5 hayır cevabı verilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplardan hareketle; teknolojik aygıtları kullanmayı sevmeleri, ilgilerini çekmesi, dersten kopmalarını engellemesi, zaman ve mekân fark etmeksizin ders materyaline ulaşabilmeleri onların dijital materyal kullanımı konusunda istekli olduğunu bizlere göstermektedir. Kısmen cevabını veren öğrencilerin ise alışkanlıklarından uzaklaşma konusunda tedirgin oldukları ve kitap dışında bir materyal kullanımının dikkatlerini dağıtacağı düşüncesinin ön plana çıktığı görülmektedir. Yine hayır diyen öğrencilerde kitap dışında materyal kullanımı konusunda tedirginlik görülmekte ve başka bir uygulamaya ihtiyaç duyulmadığı görüşü hâkimdir. Öğrencilerin yaş özelliklerini de dikkate aldığımızda dijital uygulamaların taşıdıkları özellikler doğrultusunda öğrenciler tarafından geleneksel yöntemlere kıyasla daha çok tercih edildiklerini söylemek mümkündür.

“Türkçe öğrenirken yararlanabileceğiniz dijital uygulamalar biliyor musunuz?” sorusuna ise öğrencilerden 17’si evet, 13’ü kısmen ve 30’u hayır cevabını vermiştir. Evet cevabını veren öğrencilerin ağırlıklı olarak Youtube ve Türkçe sözlük kullandıkları görülmektedir. Kısmen cevabını verenler arasında da Youtube ve Türkçe

öğrenme siteleri yaygın cevaplardır. Bu soruya verilen cevaplardan hareketle öğrencilerin dijital uygulamaların kullanılmasını gerekli görmelerine ve bu uygulamaların kullanılması konusunda istekli olmalarına rağmen öğrencilerin yarısının bu konuda bilgi sahibi olmadığı ve bilgi sahibi olanların da yarısına yakın bir kısmının yeterli bilgi sahibi olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin öğretmenler tarafından dijital materyaller hakkında bilgilendirilerek derslerde dijital uygulamalara daha fazla yer vermeleri yabancılara Türkçe öğretimi açısından faydalı olacaktır.

Öğrencilerle yürütülen çalışmada dinleme becerisine yönelik etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda diğer becerileri de kapsayan “Diğer beceriler için dijital materyal kullanılmalı mıdır?” sorusuna yönelik öğrencilerden 39 evet, 14 kısmen ve 7 hayır cevabı alınmıştır. Öğrencilerin sadece bir dil becerisi değil tüm becerileri için dijital materyallerden yararlanılması gerektiğini istedikleri görülmektedir. Bunu da evet cevabı veren öğrencilerin çoğu dijital materyallerin kendilerini isteklendirmesi ve anında dönüt sağlaması olarak gerekçelendirmektedirler. Yaşları itibarıyla dijital yerlileri oluşturan öğrencilerin teknoloji ile olan yakın ilişkilerini, hızın hayatlarındaki önemini, birden çok işi aynı anda yapabilme özelliklerini, zaman ve mekân kavramlarının onlar için önemli olmamasını, yüz yüze kurulan ilişkileri önemsememeleri gibi özelliklerinden hareketle verdikleri cevapların dijital yerlileri yansıttığını söylemek mümkündür. Kısmen cevabını veren öğrencilerde ise sürecin zor olacağı ve uzun süreceği düşüncesi hâkimdir. Hayır diyen öğrencilerin de ders kitabının yeterli olduğu ve zorlanabilecekleri düşüncesine sahip olduğu görülmektedir. Burada dijital materyal ile etkileşime giren öğrenciler dijital materyaller hakkında bilgi sahibidirler ve bu sebeple diğer dil becerilerinde de kullanılmasında daha isteklidirler.

Öğrencilerin bu isteklerini “Dijital materyal kullanmanın olumlu yönlerinin olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri 50 evet, 7 kısmen ve 3 hayır cevabı desteklemektedir. Öğrencilerden 50’si bu materyaller hakkında olumlu kanaate sahiptir. Öğrenciler dijital hayatlarının her alanında kullandıklarını ve derslerde de kullanmalarının ilgilerini çektiklerini dile getirmişlerdir. Derslerde daha başarılı ve istekli olacaklarını söylemektedirler. Derse katılım konusunda da daha aktif olduklarını da belirtmişlerdir.

Öğrencilerden kısmen cevabını veren öğrenciler dijital materyali nasıl kullanacağını bilmediklerini söylemektedirler. Ama kendilerine bu uygulamalarla ilgili bilgi verilirse zorlanacaklarını düşünmediklerini belirtmektedirler. Kısmen cevabını veren öğrencilerde; dijital uygulamaların zaman alacağı, internet erişiminde sıkıntı yaşayacakları ya da telefonlarının bozulacağı düşüncesinin hâkim olduğu görülmektedir.

Dijital materyalin olumlu yönlerinin olmadığını düşünen öğrencilerin de bu durumu kitabın yeterli olması ve dijital materyal kullanımının zor olması olarak gerekçelendirdikleri görülmektedir.

Öneriler

Teknoloji önlenemez bir hızla gelişmektedir. Teknolojinin hızla gelişmesiyle beraber hayatımızda birçok değişim/dönüşüm yaşanmaktadır. Bunların en başında uzun yıllardır hayatımızda çeşitli şekillerde yer almasına rağmen son yıllarda adını sıkça duyduğumuz “dijitalleşme” olgusu gelmektedir. Dijitalleşmenin hayatımızdaki etkisinin görüldüğü alanların ilk sıralarında insan yaşamının vazgeçilmezi olan eğitim yer almaktadır. Eğitim toplumu etkilemekte, toplum da eğitimi şekillendirmektedir. Durum böyle olunca yaşanan bu değişim/dönüşümden yabancılara Türkçe öğretimi alanının etkilenmemesi mümkün değildir.

Bu bağlamda yabancılara Türkçe öğretimi süreci dijital gelişmeler doğrultusunda öncelikle sürecin paydaşı olan öğreticiler ve öğrenciler bilgilendirilmelidir. Göçen Kabaran (2020), dijital materyal tasarımına yönelik bir hizmet içi eğitim programının geliştirilmesi ve etkililiğinin değerlendirilmesi isimli doktora tezinde eğitimde gerçekleştirilmesi gereken hedeflerin yer aldığı *2023 Eğitim Vizyon Belgesi*'nden bahsederek belge hakkında bilgiler vermektedir. Bu belgede ülkemizde dijital içerik ve beceri destekli bir dönüşüm gerçekleştirilmesi adına hedefler yer aldığı üzerinde durarak bu hedeflerin öğretim süreçlerinin öğrencilerin yaşamlarına uygun olarak dijital bir dönüşüm gerektirmesi gerekçesi ile açıklandığını belirtmektedir. Öğretmenlerin dijital öğretim materyallerini geliştirmeleri ve kullanmalarının önemine vurgu yapılmaktadır. Bu gelişmeler doğrultusunda günümüz öğretmenlerinin kendi dijital materyallerini hazırlama ve kullanma becerilerine sahip olmaları önemli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretimi süreci seçilen dil öğretim yöntemine göre şekillenmektedir. Değişen dil öğretim anlayışları, dijitalleşmenin dil öğretimi üzerindeki etkileri dikkate alınarak uygun dil öğretim yöntemleri seçilmelidir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan kaynaklara bakıldığında kitapların güncellendiği (Z kitaplar, E-kitaplar vd.) görülmektedir. Ancak bu kitapların kullanımında öğreticiler aktiftir. Öğrencilerin aktif olarak sürece dahil olabilecekleri kitaplar geliştirilmelidir.

Yabancılara Türkçe öğretimi sürecinin en önemli unsurlarından biri de materyallerdir. Bu süreçte kullanılacak materyaller değişen öğrenci profilleri dikkate alınarak öğrencilerin özelliklerine uygun, ihtiyaçlarını karşılayabilen, dikkatlerini çekecek dijital materyaller tasarlanmalıdır. Bu bağlamda araştırma konusuna koşut oluşturacak şekilde; Şenol Ebrin (2022), Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dijital materyal destekli özgün doküman kullanımının başarı ve tutuma etkisi isimli çalışmasında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dijital materyal destekli özgün doküman kullanımının öğren.cilerin temel dil becerilerine ve Türkçeye yönelik tutumlarına etkisini incelemektedir. B1/B2 düzeyindeki öğrencilerle yürütülen çalışmada dijital materyal destekli özgün (otantik) dokümanların kullanılmasının yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin öğrencilerin temel dil becerilerini geliştirerek akademik başarılarını

ve Türkçeye yönelik tutumlarını artırmada etkili olduğunu, sürece ve uygulamaya dair görüşlerinin olumlu yönde olduğunu ve nitel verilerin nicel verileri desteklediğine çalışmanın sonucunda ulaşılmıştır.

Materyal, kaynak, dil öğretim yöntemleri, kullanılan araç-gereç vd. unsurların dijitalleşmenin etkisiyle yaşadıkları değişim/dönüşüm ele alınmalıdır.

Kaynakça

- Ardıç, E. & Altun, A. (2017). Dijital çağın öğreneni. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 1 (1), 12-30.
- Bilgiç, H. G., Duman, D. & Seferoğlu S. S. (2011). Dijital yerlilerin özellikleri ve çevrim içi ortamların tasarlanmasındaki etkileri. *Akademik Bilişim '11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* içinde (ss. 257-263). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Bozdağ Tulum, A. (2021). *Sanal Sosyal Ağlar ve Aidiyetler: Dijital Yerlilerin Sanal Sosyal Ağ Aidiyetleri (Malatya İli Örneği)*. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Çelik, M. E. (2019). Dil bilgisi öğretiminde ölçme ve değerlendirme. C. Epçaçan ve E. Akın (Ed.), *Dilbilgisi öğretimi içinde* (ss. 227-251). Anı Yayıncılık.
- Çangal, Ö. (2020). Yabancılara Türkçe öğretiminde sosyal medya kullanımının yazma becerisine yönelik öğrenci görüşleri. *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. Sonbahar Özel Sayı*, s.52-61.
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılara Türkçe öğretimi*. Ankara: Grafiker.
- Göçen Kabaran, G. (2020). *Dijital materyal tasarımına yönelik bir hizmet içi eğitim programının geliştirilmesi ve etkililiğinin değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- İşman, A. (2001). Bilgisayar ve eğitim. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 2, 1-34.
- Karabulut, B. (2015). Bilgi toplumu çağında dijital yerliler, göçmenler ve melezler. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 21*, 11-23.
- Parlak, B. (2017). Dijital çağda eğitim: olanaklar ve uygulamalar üzerine bir analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:22, Kayfor15 Özel Sayısı*, s.1741-1759.
- Prensky, M. (2001a). Digital natives, digital immigrants part I. *MCB University Press, Vol:9, No:5*, 1-6.
- Prensky, M. (2001b). Digital natives, digital immigrants part II. *MCB University Press, Vol:9, No:6*, 1-7.

- Şenol Ebre, Z. (2022). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dijital materyal destekli özgün doküman kullanımının başarı ve tutuma etkisi*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Taşkıran, A. (2017). Dijital çağda yükseköğretim . *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 96-109.
- TDK (Türk Dil Kurumu). (2023). Dijital Nedir? Web: <https://sozluk.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 20.02.2023).
- Tonta, Y. (2009). Dijital yerliler, sosyal ağlar ve kütüphanelerin geleceği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(4), 742-768.
- Zur, O. & Zur, A. (2012). *On digital immigrants and digital natives: how the digital divide affects families*. Educational Institutions, Publication.

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı:

1. yazar katkı oranı: %60
2. yazar katkı oranı: %40

Çıkar Çatışması Beyanı:

Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı:

Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onayı:

Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu, Tarih: 04.11.2021 Sayı: E- 77082166-302.08.01-206774

Extended Abstract

In today's world, multilingualism has become an essential skill due to evolving living conditions. Consequently, the process of teaching and learning languages has garnered significant attention. The primary goal of language teaching is to achieve effective language learning outcomes. Language teaching is a complex system that is influenced by the prevailing era and continuously updates itself.

With the widespread adoption of technology, the terms "digital" and "digitalization" have assumed critical importance in our lives, leaving a profound impact. The origin of the word "digital" can be traced back to English and French roots, deriving from the term "numeric, pertaining to integers". Digital encompasses a broad scope, and its introduction into our lives has brought about radical changes in the social structure. The rapid development of technology and the pervasive use of the internet have propelled the momentum of digitalization, making the 21st century the pinnacle of the digital age. Digitization, a crucial element of this era, is the product of swift and versatile advancements in information technologies. Consequently, the 21st century has been labeled the "Digital Age" (Parlak, 2017). Information and technology emerge as the two

fundamental pillars of this new era. As highlighted by Kaplan and Ertürk (2012), digitalization has not only facilitated the rapid production, dissemination, and consumption of information but has also expanded its utility by making technology more financially viable. Furthermore, digitalization has revolutionized individuals' characteristics, expectations, tools, and essential activities, forming the foundation of a triad consisting of new-generation individuals, computers, and the internet (Parlak, 2017: 1745).

Within this triad, Prensky classified individuals as digital natives, digital immigrants, and digital hybrids. Digital immigrants, predominantly born before 1980, refer to individuals who were not exposed to the digital world from birth but adapted to it later in life. Their use of technology tends to be one-dimensional, often limited to specific purposes. However, as technology permeates all aspects of our lives, it serves not only informational purposes but also entertainment and communication needs. On the other hand, digital natives, the 21st-century children and youth, have grown up with today's technologies, making online environments and new technologies central to their lives (Bilgic et al., 2011: 2). They conduct their daily activities using technology. The worldview of digital natives differs significantly from that of previous generations. Their world is defined by speed, multitasking abilities, instant responses, access to information and people, borderless and timeless communication, reduced reliance on face-to-face interactions, and the free availability of information. Digital hybrids, occupying the middle ground, exhibit distinct characteristics of both digital immigrants and digital natives (Karabulut, 2015: 20). He asserts that digital immigrants are viewed as individuals who cannot keep up with the changing face of life or who resist and therefore remain on the opposite side of the abyss, whereas natives are immersed in the technological environment and are therefore viewed as having the highest level of technological tool adaptation.

The process of digitalization will unavoidably have an impact on education, which is crucial to our lives and has extensive interactions with society. Teaching Turkish to foreigners, an area of numerous studies, has also undergone transformation due to this change. Teaching Turkish to foreigners involves a process aimed at developing communicative competence across the four basic language skills. Changes in living conditions have also had an impact on the teaching of Turkish to foreigners. Several stakeholders contribute to the success of teaching Turkish to foreigners, with learners occupying a crucial position. Changing living conditions have led to shifts in learners' habits and preferences. The learners of the digital age predominantly belong to the category of digital natives, which influences their learning habits and the tools they prefer. Therefore, adjusting the teaching process to accommodate these changes is essential to enhance efficiency and meet the demands of the digital era.

This study aims to shed light on the individual characteristics that evolve with digitalization, which has become an integral part of our rapidly developing technological landscape. Specifically, it seeks to raise awareness regarding the changing

profiles and learning habits of learners in the context of teaching Turkish to foreigners. To achieve this aim, the study examines the age characteristics and learning preferences of 60 learners at the B1 level enrolled in the Turkish Teaching Application and Research Centers at Uşak University and Tokat Gaziosmanpaşa University. By acknowledging and addressing these changes and transformations, the study endeavors to optimize the teaching process and increase productivity.

Employing a mixed research methodology, the study consists of both qualitative and quantitative aspects. The qualitative aspect involves a literature review to provide insights into the concepts of digitalization, digital natives, digital immigrants, and digital hybrids, enabling a comprehensive understanding of learner profiles. The quantitative aspect involves gathering information on learning methods for learners' age and learning habits through an interview form.

The study focuses on foreign learners of Turkish in Turkey and the changing characteristics of learners when teaching Turkish to foreigners in the digital age. Among the 60 participants, 54 (90%) fall within the 17–25 age range, indicating that they belong to the digital native generation. Consequently, when planning Turkish language instruction for these learners, their generational characteristics should be given primary consideration.

Teaching Turkish to foreigners is a domain that thrives on innovation, continually adapting to current language teaching approaches. Therefore, to achieve the desired outcomes in the process of teaching Turkish to foreigners, it is essential to address the changing characteristics resulting from digitalization. Based on the responses obtained, it is evident that learners, primarily digital natives, express a willingness to utilize digital materials in their Turkish language learning journey. However, it is also apparent that learners lack sufficient knowledge about digital resources. Instructors should intervene and acquire the necessary knowledge about incorporating digital tools and techniques in teaching Turkish to foreigners, thereby making the learning process engaging and productive.

Overall, this study highlights the evolving learner profiles and learning habits resulting from digitalization, which has become an integral part of our lives through rapidly advancing technological opportunities. By drawing attention to these changes, the study aims to raise awareness and guide the teaching of Turkish to non-native speakers in a direction that optimizes learner engagement and learning outcomes.